DOMSTOLENS DOM
13. december 1994 *

I sag C-306/93,

angående en anmodning, som Verwaltungsgericht Mainz (Tyskland) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

SMW Winzersekt GmbH

mod

Land Rheinland-Pfalz,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92 af 13. juli 1992 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine og mousserende vine tilsat kulsyre (EFT L 231, s. 9),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene F.A. Schockweiler og P.J.G. Kapteyn samt dommerne G.F. Mancini, C.N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida og J.L. Murray (refererende dommer),

* Processprog: tysk.

generaladvokat: C. Gulmann
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— SMW Winzersekt GmbH ved advokat Gert Meier, Köln

— den franske regering ved secrétaire des affaires étrangères Jean-Louis Falconi, Direction des affaires juridiques, Udenrigsministeriet, og conseiller des affaires étrangères Catherine de Salins, samme ministerium, som befuldmægtigede

— Rådet for Den Europæiske Union ved de juridiske konsulenter Bernhard Schloh og Arthur Brautigam, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Ulrich Wölker, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der den 7. juni 1994 er afgivet mundtlige indlæg af SMW Winzersekt GmbH, af den franske regering, af Rådet for den Europæiske Union og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. juli 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 25. marts 1993, indgået til Domstolen den 4. juni s.å., har Verwaltungsgericht Mainz i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet et præjudicielt spørgsmål vedrørende gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92 af 13. juli 1992 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine og mousserende vine tilsat kulsyre (EFT L 231, s. 9, herefter benævnt »forordning nr. 2333/92«).

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en tvist mellem SMW Winzersekt GmbH (herefter benævnt »Winzersekt«) og Land Rheinland-Pfalz vedrørende anvendelse af betegnelsen »Flaschengärung im Champagnerverfahren« (traditionel flaskegæring efter »méthode champenoise«) som betegnelse for visse mousserende kvalitetsvine fra et bestemt dyrkningsområde (herefter benævnt »mkvbd«) efter den 31. august 1994.

3 Efter talrige ændringer af Rådets forordning (EØF) nr. 3309/85 af 18. november 1985 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine og mousserende vine tilsat kulsyre (EFT L 320, s. 9, herefter benævnt »forordning nr. 3309/85«) blev forordning nr. 2333/92 udstedt.

4 Ifølge anden betragtning til sidstnævnte forordning er formålet med enhver betegnelse og præsentation at give oplysninger, der er tilstrækkelig nøjagtige og præcise for den bedømmelse, som skal foretages af den endelige forbruger og af de offentlige instanser, der skal forvalte og kontrollere handelen med disse produkter.

5 I tiende betragtning anføres det, at de særlige bestemmelser vedrørende kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (herefter benævnt »kvbd«) er fastlagt ved Rådets forordning (EØF) nr. 823/87 af 16. marts 1987 om fastlæggelse af særlige regler for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (EFT L 84, s. 59), og at disse bestemmelser præciserer reglerne for anvendelse af navnet på et bestemt dyrkningsområde til betegnelse af kvbd, herunder mkvbd. I henhold til disse regler kan alene det geografiske navn på et vindyrkningsareal, hvor der produceres vin med særlige kvalitetskendetegn, anvendes til at betegne en mkvbd.

6 I toogtyvende betragtning til samme forordning anføres det endelig, at der bør være mulighed for at vedtage overgangsbestemmelser, bl.a. for at tillade afsætning af produkter, hvis betegnelse og præsentation er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, der var gældende, før forordning nr. 2333/92 trådte i kraft, men ikke er i overensstemmelse med de nye fællesskabsbestemmelser.

7 Disse formål opnås bl.a. ved artikel 6 i forordning nr. 2333/92, som i det væsentlige er sammenfaldende med artikel 6 i forordning nr. 3309/85. Denne artikel bestemmer bl.a. følgende:

»1. Navnet på en anden geografisk enhed end et bestemt dyrkningsområde, mindre end en medlemsstat eller et tredjeland, må kun anvendes til at supplere betegnelsen for:

— en mkvbd

...

Det er kun tilladt at anvende denne angivelse, såfremt:

a) den opfylder bestemmelserne i den medlemsstat eller i det tredjeland, hvor fremstillingen af den mousserende vin har fundet sted

b) den pågældende geografiske enhed er nøjagtigt afgrænset

c) alle de druer, der er anvendt til fremstillingen af produktet, stammer fra denne geografiske enhed, idet der dog her ses bort fra de produkter, der er indeholdt i tirage- eller ekspeditionslikør

d) for så vidt angår en mkvbd, den geografiske enhed ligger inden for det bestemte område, hvis navn vinen bærer

...

4. Benævnelserne 'gæring på flaske efter den traditionelle metode' eller 'traditionel metode' eller 'klassisk metode' eller 'klassisk traditionel metode' samt oversatte benævnelser for disse udtryk kan kun anvendes som betegnelse for:

— en mkvbd

...

Anvendelse af en af de i første afsnit omhandlede benævnelser er kun tilladt, såfremt det fremstillede produkt:

a) er gjort mousserende ved en påfølgende gæring på flaske

b) i mindst ni måneder uden afbrydelse er forblevet i kontakt med bærmen og har befundet sig i samme virksomheds anlæg fra cuvéens fremstilling

c) er skilt fra bærmen ved degorgering.

5. En benævnelse vedrørende en fremstillingsproces, der indeholder navnet på et bestemt dyrkningsområde eller en anden geografisk enhed eller et udtryk afledt heraf, kan kun anvendes som betegnelse for:

— en mkvbd

...

Denne benævnelse er kun tilladt som betegnelse for et produkt, der har ret til en geografisk angivelse som omhandlet i første afsnit.

Henvisningen til den fremstillingsproces, der benævnes 'méthode champenoise', må dog, hvis den anvendes traditionelt, anvendes sammen med en tilsvarende betegnelse vedrørende denne fremstillingsproces i en periode på fem vinproduk-

tionsår fra den 1. september 1989 for vine, der ikke har ret til den kontrollerede oprindelsesbetegnelse 'champagne'.

Anvendelse af en i tredje afsnit omhandlet betegnelse er endvidere kun tilladt, hvis betingelserne i stk. 4, andet afsnit, er opfyldt.«

8 Winzersekt er en sammenslutning af vinavlere, som fremstiller mousserende vin på grundlag af vine fra dyrkningsområdet Mosel-Saar-Ruwer efter den fremgangsmåde, der benævnes »méthode champenoise«, hvilket bl.a. betyder, at gæringen sker i flasken, og at bærmen skilles fra cuvéen ved degorgering. De på denne måde fremstillede mkvbd sælges under betegnelsen »Flaschengärung im Champagnerverfahren« (gæring i flaske efter méthode champenoise) eller »klassische Flaschengärung — méthode champenoise« (klassisk gæring i flaske — »méthode champenoise«).

9 Ved retskraftig dom af 2. februar 1989 fastslog Verwaltungsgericht Mainz, at Winzersekt indtil den 31. august 1994 var berettiget til i de nævnte betegnelser at anvende benævnelsen »méthode champenoise« for sine produkter, når disse opfyldte kravene til traditionel flaskegæring.

10 Den 7. januar 1992 ansøgte Winzersekt delstaten Rheinland-Pfalz' Ministerium for Landbrug, Vinavl og Skovbrug om en »bindende udtalelse« om lovligheden af betegnelsen »Flaschengärung im Champagnerverfahren« efter den 31. august 1994. Ved afgørelse af 15. januar 1992 fastslog ministeriet med henvisning til Verwaltungs-

gericht Mainz' dom af 2. februar 1989, at i henhold til artikel 6, stk. 5, i forordning nr. 3309/85 kunne anvendelse af den pågældende benævnelse ikke tillades efter den 31. august 1994.

11 Den 4. februar 1992 anlagde Winzersekt sag ved Verwaltungsgericht Mainz med påstand om, at det blev fastslået, at sagsøgeren også efter denne dato havde ret til at anvende den nævnte betegnelse. Da Verwaltungsgericht Mainz, første afdeling, fandt, at sagens udfald afhang af gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 2333/92, besluttede den at udsætte sagen og stille Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92 af 13. juli 1992 (EFT L 231 af 13.8.1992, s. 9) ugyldige, for så vidt som henvisningen til den fremstillingsproces, der benævnes 'méthode champenoise' for mousserende kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (mkvbd), fremstillet af vine, som ikke må bære oprindelsesbetegnelsen 'champagne' sammen med en tilsvarende betegnelse vedrørende denne fremstillingsproces, fra september 1994 ikke længere skal være tilladt?«

Formaliteten

12 Den franske regering har foreslået at svare den forelæggende ret, at det ikke er fornødent at besvare det stillede spørgsmål, fordi løsningen på tvisten i hovedsagen er knyttet til vurderingen af gyldigheden af forordning nr. 3309/85, hvis fortolkning har ligget til grund for den bindende udtalelse, som delstaten Rheinland-Pfalz' Ministerium for Landbrug, Vinavl og Skovbrug har afgivet, og ikke til forordning

nr. 2333/92, som ikke var gældende på det pågældende tidspunkt. Det spørgsmål, der er stillet Domstolen, er følgelig ikke relevant. Under retsmødet har den franske regering i øvrigt givet udtryk for tvivl om, hvorvidt der reelt foreligger en tvist.

13 Disse indsigelser må forkastes.

14 Det må først fastslås, at forordning nr. 2333/92 er en kodificering af talrige ændringer af forordning nr. 3309/85. Med hensyn til artikel 6 i forordning nr. 2333/92, som nævnes i det præjudicielle spørgsmål, bemærkes, at bortset fra nogle mindre redaktionelle forskelle er den i det væsentlige sammenfaldende med artikel 6 i forordning nr. 3309/85, som har været grundlag for afgørelsen af 15. januar 1992, og som er genstand for det søgsmål, Winzersekt har anlagt ved Verwaltungsgericht Mainz efter udstedelsen af forordning nr. 2333/92. Domstolens svar på det stillede spørgsmål vil følgelig gøre det muligt for den forelæggende ret at afgøre den tvist, som verserer for den.

15 Med hensyn til den franske regerings andet argument skal der henvises til, at når et spørgsmål om gyldigheden af en retsakt, udstedt af Fællesskabets institutioner, rejses for en national ret, er det denne ret, som det tilkommer at tage stilling til, om en afgørelse på dette punkt er nødvendig, for at den kan afsige dom, og dermed at anmode Domstolen om at træffe afgørelse om dette spørgsmål. Det påhviler så denne som led i det nære samarbejde med de nationale retter, som er indført ved traktatens artikel 177, at besvare det spørgsmål, som den nationale ret har stillet, medmindre det fremgår, at det stillede spørgsmål ikke har nogen forbindelse med virkeligheden eller hovedsagens genstand.

16 I det foreliggende tilfælde er der intet grundlag for at nære tvivl om, at tvisten i hovedsagen er reel.

17 Det fremgår nemlig af forelæggelseskendelsen, at der under hovedsagen er nedlagt påstand om, at det fastslås, at Winzersekt er berettiget til at anvende benævnelsen »Flaschengärung im Champagnerverfahren« efter den 31. august 1994. Desuden har det stillede spørgsmål en ubestridelig forbindelse med dette søgsmåls genstand. Der er herved ingen bestemmelse i traktaten, der kan tvinge Winzersekt til at afvente, at overgangsperioden udløber på denne dato, før firmaet kan påberåbe sig for en national ret, at en bestemmelse som den her omhandlede ikke kan finde anvendelse.

18 Det følger heraf, at den franske regerings indsigelser, hvorefter det ikke er fornødent at træffe afgørelse om det af Verwaltungsgericht Mainz stillede spørgsmål, må forkastes.

Realiteten

19 Det fremgår af de forskellige indlæg og de forhandlinger, som har fundet sted for Domstolen, at gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 2333/92 er draget i tvivl under henvisning til to principper eller grupper af principper: ejendomsretten og den frie erhvervsudøvelse på den ene side og det almindelige lighedsprincip på den anden side.

Ejendomsretten og den frie erhvervsudøvelse

20 Winzersekt er af den opfattelse, at den omtvistede bestemmelse gør indgreb i såvel ejendomsretten som den frie erhvervsudøvelse, hvilke hører til fælles-

skabsrettens almindelige principper. Firmaet har herved forklaret, at benævnelsen »méthode champenoise« er af væsentlig betydning for dets økonomiske virksomhed, idet den giver det mulighed for at gøre offentligheden bekendt med sin fremstillingsmetode. Denne metode adskiller firmaet fra det store flertal af tyske producenter af mousserende vine, som anvender enten den såkaldte metode med lukkede fade eller omhældningsmetoden, to metoder, der er mindre bekostelige end »méthode champenoise«, og som gør det muligt for dem at tilbyde deres produkter til forbrugerne til langt gunstigere priser end Winzersekt. Desuden hører denne benævnelse til aktiverne i Winzersekt's formue, som må nyde den beskyttelse, der gives ejendomsretten. Hvis Winzersekt derfor ikke kunne fortsætte med at anvende benævnelsen »méthode champenoise«, ville firmaet blive stillet ringere i konkurrencen, og selve dets eksistens kunne blive bragt i fare.

21 Hertil bemærkes, at fællesskabslovgiver på den fælles landbrugspolitiks område har vide skønsmæssige beføjelser i overensstemmelse med det politiske ansvar, som fællesskabslovgiver er tillagt ved traktatens artikel 40 og 43, og at Domstolen gentagne gange har fastslået, at kun såfremt en foranstaltning på dette område er åbenbart uhensigtsmæssig i forhold til det mål, som vedkommende institution forfølger, vil en sådan foranstaltning kunne kendes ulovlig (se senest dom af 5.10.1994, sag C-280/93, Tyskland mod Rådet, Sml. I, s. 4973, præmis 89 og 90).

22 Endvidere skal der henvises til Domstolens praksis, hvorefter såvel ejendomsretten som retten til fri erhvervsudøvelse ikke skal behandles som absolutte forrettigheder, men skal ses i sammenhæng med deres funktion i samfundet. Udøvelsen af ejendomsretten og af retten til fri erhvervsudøvelse kan derfor underkastes begrænsninger, navnlig inden for rammerne af en fælles markedsordning, forudsat at sådanne begrænsninger er i virkelig overensstemmelse med de formål, som Fællesskabet forfølger i almenhedens interesse, og ikke, når henses til det forfulgte formål, indebærer et uforholdsmæssigt og uacceptabelt indgreb, der krænker selve de således garanterede rettigheders kerne (se senest den nævnte dom af 5.10.1994, Tyskland mod Rådet, præmis 78).

23 Med hensyn til det af Winzersekt hævdede indgreb i ejendomsretten må det fastslås, at benævnelsen »méthode champenoise« er en angivelse, som, før forordningen blev udstedt, kunne anvendes af alle producenter af mousserende vine. Forbuddet mod at anvende denne benævnelse kan ikke anses for et indgreb i en ejendomsret, som Winzersekt hævder at have.

24 Med hensyn til indgrebet i den frie erhvervsudøvelse bemærkes, at artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 2333/92 ikke gør indgreb i selve kernen i retten til fri erhvervsudøvelse, som Winzersekt har påberåbt sig, fordi den kun vedrører de nærmere regler for udøvelsen af en sådan ret uden at bringe selve denne rets eksistens i fare. Det må derfor undersøges, om disse bestemmelser forfølger formål i almenhedens interesse, om de indebærer et uforholdsmæssigt indgreb i producenter som Winzersekt's stilling, og om Rådet følgelig har overskredet grænserne for sit skøn i dette tilfælde.

25 I denne forbindelse bemærkes, at blandt de formål, der forfølges med forordning nr. 2333/92, er beskyttelse af oprindelsesbetegnelser eller angivelser af vines geografiske oprindelsessted et formål af almen interesse. For at opnå dette formål kunne Rådet dels anse det for væsentligt, at den endelige forbruger får så nøjagtige oplysninger som nødvendigt for vurderingen af de pågældende produkter, dels at producenten ikke kan udnytte et omdømme, som er oparbejdet for et lignende produkt af producenter i en anden region, til sit eget produkt. Dette indebærer, at det ikke kan tillades en vinproducent i benævnelserne vedrørende fremstillingsmetoden for sine produkter at anvende geografiske angivelser, som ikke svarer til vinens faktiske oprindelsessted.

26 Dette formål forfølges bl.a. med artikel 6 i forordning nr. 2333/92, som nemlig bestemmer, at anvendelse af benævnelser vedrørende en fremstillingsproces

kun kan henvise til navnet på en geografisk enhed, når den pågældende vin har ret til denne geografiske angivelse.

27 Det følger heraf, at forbuddet i denne bestemmelse ikke er åbenbart uegnet til at opnå det med den omtvistede forordning forfulgte formål.

28 Desuden har Rådet taget hensyn til disse producenters situation, dels ved at indføre overgangsbestemmelser som de i forordningens artikel 6, stk. 5, tredje afsnit, nævnte, dels ved at tillade de producenter, der som Winzersekt har benyttet benævnelsen »méthode champenoise«, at anvende de alternative benævnelser, der er fastsat i artikel 6, stk. 4, i forordning nr. 2333/92, som f.eks. »gæring på flaske efter den traditionelle metode«, »traditionel metode«, »klassisk metode« eller »klassisk traditionel metode« samt oversatte benævnelser for disse udtryk. Under disse omstændigheder kan den omtvistede bestemmelse ikke anses for en uforholdsmæssig foranstaltning.

29 Det følger af det foregående, at artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 2333/92 forfølger formål i almenhedens interesse og ikke kan anses for at indebære et uforholdsmæssigt indgreb i producenter som Winzersekt's situation. Under disse omstændigheder må det fastslås, at Rådet ved at udstede denne bestemmelse ikke har overskredet grænserne for sit skøn.

Det almindelige lighedsprincip

30 Hertil bemærkes, at ligebehandlingsprincippet ifølge fast retspraksis kræver, at

sammenlignelige situationer ikke behandles forskelligt, og at forskellige situationer ikke behandles ens, medmindre en sådan differentiering er objektivt begrundet (se dom af 7.7.1993, sag C-217/91, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3923, præmis 37).

31 I det foreliggende tilfælde må det fastslås, at artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 2333/92 gælder for alle Fællesskabets producenter af mousserende vin bortset fra dem, der har ret til oprindelsesbetegnelsen »champagne«. Den omstændighed, at man har ret til denne oprindelsesbetegnelse, er en objektiv omstændighed, som kan begrunde en forskellig behandling. Under disse omstændigheder er en forskellig behandling af hver af disse to grupper producenter berettiget.

32 Følgelig må der gives den forelæggende ret det svar, at gennemgangen af det præjudicielle spørgsmål intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning nr. 2333/92.

Sagens omkostninger

33 De udgifter, der er afholdt af den franske regering, Rådet for Den Europæiske Union og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Verwaltungsgericht Mainz ved kendelse af 25. marts 1993, for ret:

Gennemgangen af det præjudicielle spørgsmål har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92 af 13. juli 1992 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine og mousserende vine tilsat kulsyre.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn Mancini

Kakouris Moitinho de Almeida Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. december 1994.

R. Grass G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident